

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de opvolgingsdoorlichting van Middelbare Rudolf Steinerschool Vlaanderen te GENT

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 47316
Instelling Middelbare Rudolf Steinerschool Vlaanderen
Directeur Paul BUYCK
Adres Kasteellaan 54 - 9000 GENT
Telefoon 09-235.28.00
Fax 09-235.78.16
E-mail info@msv-vzw.be
Website <http://www.msv-vzw.be>

Bestuur van de instelling VZW Middelbare R. Steinersschool Vlaand.
Adres Kasteellaan 54 - 9000 GENT

Scholengemeenschap SG Steinerscholen SO
Adres Kasteellaan 54 - 9000 GENT
CLB Vrij CLB Regio Gent
Adres Halvemaanstraat 96 - 9040 SINT-AMANDSBERG

Dagen van het opvolgingsbezoek 02-12-2015,03-12-2015,04-12-2015

Einddatum van het opvolgingsbezoek 04-12-2015

Datum bespreking verslag met de instelling 16-12-2015

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Henk FORIERS

Teamleden Johanna COEMAN, Marina DROESSAERT, Marie-Rose VAN
NOOTEN

INHOUDSTAFEL

INLEIDING.....	3
1 HISTORIEK.....	4
2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)	4
3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?	5
3.1 Geschiedenis in aso tweede graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw- februari 2005 - leerplan geschiedenis IIde graad)	5
3.2 Nederlands in aso tweede graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – februari 2003 - Leerplan Nederlands – IIde graad).....	6
3.3 Biologie in aso derde graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – februari 2004 - Leerplan biologie – IIIde graad)	8
3.4 Fysica in aso derde graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – februari 2005 - Leerplan fysica – IIIde graad)	9
3.5 Wiskunde in aso derde graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – Leerplan Wiskunde – IIIde graad)	11
4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG.....	12

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de opvolgingsdoorlichting van de school door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 geeft haar de opdracht hiertoe.

Als de school bij een doorlichting een beperkt gunstig advies kreeg, volgt na de periode, vermeld in het advies, een opvolgingsdoorlichting. Tijdens een opvolgingsdoorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de bij de voorgaande doorlichting vastgestelde tekortkomingen voldoende werden geredimeerd.

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een (opvolgings)doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de school karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de school
- proces: initiatieven die de school neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de school met haar leerlingen of cursisten bereikt.

Meer info over het CIPO-referentiekader vindt u op www.onderwijsinspectie.be.

Tijdens het opvolgingsbezoek verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

De opvolgingsdoorlichting resulteert in een opvolgingsverslag dat bestaat uit een concluderend gedeelte en een advies.

Het concluderende gedeelte omvat de conclusies van de opvolging.

Het opvolgingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan twee adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve opvolgingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 HISTORIEK

Het vorige doorlichtingsbezoek vond plaats van 21-05-2012 tot 20-06-2012 en werd afgesloten met een beperkt gunstig advies. Vanaf 01-06-2015 moet de school kunnen aantonen dat tekort(en) die aan de basis lagen van dit advies, in voldoende mate werden geremedieerd. Dit verslag beschrijft in welke mate de school daarin is geslaagd.

Na de doorlichting in 2012 nam de directie een aantal doelgerichte initiatieven. Het beleid legde sterk de focus op een open en digitale communicatie en werkte nauw samen met de begeleiders van de scholengemeenschap en de pedagogische begeleidingsdienst. Via spiegelgesprekken met vakcollega's reflecteerden de leraren over hun eigen lespraktijk en wisselden zij expertise uit. Dit resulteerde in een meer doeltreffende vakgroepwerking en een grotere gelijkgerichtheid tussen de verschillende vestigingsplaatsen.

Ook de validiteit van de evaluatie en de duidelijkheid van de rapportering waren beleidsprioriteiten. Via uniforme rapporten stroomlijnden de verschillende vestigingen de informatie naar de leerlingen en ouders. Men maakt nu een onderscheid tussen proces- en productevaluatie en de algemene attitudes tellen niet meer mee in het eindcijfer. Voor dit laatste aspect zijn er nog een aantal verschillen tussen de vestigingsplaatsen. Alle vakken en alle vestigingen hanteren nu duidelijke en transparante evaluatiecriteria.

Aan de hand van een kwaliteitscirkel werkt het beleid aan de kwaliteitsbewaking van de verschillende processen. De opvolgingsdoorlichting toont aan dat dit proces doeltreffend is en voor de nodige bijsturingen zorgt. De wijze waarop het beleid de tekorten wegwerkte is een voorbeeld van goede praktijk.

2 TE REMEDIEREN TEKORT(EN)

- de erkenningsvoorwaarde '**voldoen aan de onderwijsdoelstellingen**'

	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 2 ASO Rudolf Steinerpedagogie	geschiedenis, Nederlands	
Graad 3 ASO Rudolf Steinerpedagogie	biologie, fysica, wiskunde	

3 ZIJN DE TEKORTEN GEREMEDIEERD?

3.1 Geschiedenis in aso tweede graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw- februari 2005 - leerplan geschiedenis IIde graad)

Voldoet

De school werkte alle tekorten in de leerplanrealisatie en de evaluatie weg.

Onderwijsaanbod Bij de doorlichting werd vastgesteld dat de leerplandoelstellingen voor de
Volledigheid vaardigheden niet voldeden.
Evenwicht Het luisteren en vooral ook het lezen vertoonden lacunes omdat er te weinig
Beheersingsniveau variatie was in de aangeboden tekstsoorten. Uit het verslag van vorige
Samenhang doorlichting bleek dat de leerplandoelstellingen onevenwichtig aangeboden
 werden waardoor er minder aandacht was voor de diepgang van een aantal
 leerinhouden zoals ondermeer de geleidelijke opbouw van het historisch
 referentiekader en de integratie van dit kader bij de bestudeerde
 samenlevingen. De opbouw van het begrippenkader en de historische
 vaardigheden werden te weinig gericht ingeoefend.

Bij de opvolgingsdoorlichting wordt vastgesteld dat de vakgroep alle
 leerplandoelstellingen evenwichtig en op een behoorlijk tot hoog
 beheersingsniveau aanbiedt. Om de onderwijs- en evaluatiepraktijk beter te
 laten aansluiten bij de leerplannen, heeft de vakgroep in elke vestiging een
 zelsamengestelde cursus in gebruik genomen. De autonomie van de
 individuele leraar blijft bij het aanbieden van de leerinhouden gewaarborgd,
 maar de afstemming op elkaar biedt meer garantie op een correcte
 leerplanrealisatie. De symptomatologische en thematische benadering van de
 leerinhouden is steeds herkenbaar. Het historisch begrippenkader wordt
 inzichtelijk opgebouwd. De cursussen zijn steeds zeer verzorgd, voldoende
 gestructureerd en bieden door de talrijke opdrachten voldoende kansen naar
 zelfgestuurd leren. Ze zijn steeds aangevuld met ondersteunende teksten en
 bronnenmateriaal waardoor de historische vaardigheden vervat liggen in het
 leerproces. De notities van de leerlingen getuigen van inzichtelijke verwerking
 van de leerinhouden met respect voor de creativiteit van elke leerling. Er zijn
 stappen gezet om meer ICT-toepassingen te gebruiken tijdens de lessen bijv.
 voor onderzoekwerk en visuele ondersteuning van de lessen.

Evaluatiepraktijk De evaluatie van de vaardigheden was niet voldoende representatief voor de
Evenwicht leerplandoelen. De verdeelsleutel kennis/vaardigheden (ongeveer 50 %-50 %)
Volledigheid sloot niet helemaal aan bij de geest van het leerplan dat de nadruk legt op de
Beheersingsniveau vaardigheden. De scoring was niet altijd transparant. Er werd nog weinig
Transparantie gewerkt met beoordelingscriteria.

De beoordeling van de vaardigheden krijgt nu het gepaste gewicht in het
 dagelijks werk en in het totale jaarresultaat van de leerlingen. In de evaluatie
 wordt de verhouding kennis, inzicht en toepassing van de historische methode
 evenwichtig gespreid. De evaluatie is ook transparanter geworden dankzij het

in gebruik nemen van criteria.

Leerbegeleiding Doorheen diverse opdrachten wordt het probleemoplossend vermogen van de leerlingen voldoende aangescherpt. De verzorgde cursussen betekenen een meerwaarde in de ondersteuning van het leerproces.

Preventief
Curatief

Deskundigheidsbevordering Bij de opvolging blijkt dat de vakgroepleden dichter naar elkaar groeiden. Het onderwijsleerproces is nu een gedeelde zorg. Na een langzame opstart (door middel van spiegelgesprekken en opvolgingsgesprekken) van het herbekijken van de onderwijs- en evaluatiepraktijk naar aanleiding van de doorlichting, is de vakgroep resoluut de weg ingeslagen van een eigentijds en leerplangericht onderwijs. Het overleg met de pedagogische begeleiding in samenwerking met de begeleiders van de scholengemeenschap en de pedagogische begeleidingsdienst heeft bijgedragen aan de positieve evolutie van de onderwijspraktijk.

Overleg
Vorming

3.2 Nederlands in aso tweede graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – februari 2003 - Leerplan Nederlands – IIde graad)

Voldoet

De school heeft voldoende inspanningen geleverd om de tekorten weg te werken en de leerplandoelstellingen te realiseren.

Onderwijsaanbod Tijdens de vorige doorlichting bewaakte het lerarenteam onvoldoende de realisatie van de te bereiken eindtermen en leerplandoelstellingen. Er werd onvoldoende gestreefd naar een geïntegreerde, communicatieve aanpak van het leerplan. De lessen Nederlands focusten onvoldoende op taalgebruik en taalbeschouwing of het onderwijs in de taalvaardigheden spreken, luisteren, lezen en schrijven. Ook de reflectie op het taalgebruik ‘van de leerling en van de anderen’ met als doel de taalvaardigheid te verbeteren, ontbrak.

Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de opvolgingsdoorlichting bleken de tekorten voldoende weggewerkt. Door een grondige leerplanstudie slagen de leraren erin alle leerplandoelstellingen te behandelen. De leerlingen krijgen vrijwel alle leerplandoelstellingen aangeboden op het verwachte beheersingsniveau. De vakgroep Nederlands in de vestigingsplaatsen werkt nu met een duidelijke visie rond de realisatie van het leerplan. Meer actuele non-fictionele teksten maken deel uit van het curriculum.

De vakgroep heeft aandacht voor een evenwichtig aanbod en een voldoende diepgaande realisatie van de leerplandoelstellingen en de eindtermen. De link met de actualiteit is duidelijk aanwezig in het verwerkingsproces van de literaire opdrachten. Ook in schrijfoopdrachten wordt de leefwereld van de leerlingen betrokken.

Aan eindterm 9 waarbij de leerlingen eigen oordelen leren vormen en uitspreken, kan nog transparanter worden gewerkt. Het mondelinge oefenen in de klas wordt te weinig omgezet in praktische kapstukken voor de leerlingen waarmee de transfer kan gebeuren naar gelijkaardige situaties.

Uitrusting De materiële ondersteuning voldoet.

ICT

Inzet uitrusting

Leermiddelen

Evaluatiepraktijk De evaluatie peilt al sterker naar inzicht en vaardigheden dan eenzijdig naar kennis en reproductie. De leraren werken met evaluatiecriteria waardoor de beoordelingscriteria voor de leerling en zijn ouders transparant zijn.

Evenwicht

Volledigheid

Beheersingsniveau

Transparantie

De evaluatiepraktijk spoort met het aangepaste onderwijsaanbod. Feedback krijgt een belangrijke rol in de dagelijkse evaluatiepraktijk. De leerlingen oefenen in zelf- en peerevaluatie onder andere via een gevarieerd portfolio en krijgen doelgerichte feedback. De vakgroep werkt aan transparante en eenduidige evaluatiecriteria.

Sommige rapporten vermelden nog al te zeer een beschrijving van de opdrachten eerder dan een beeld te geven van de geleverde prestaties van de leerling ten opzichte van de aangeboden eindtermen/leerplandoelstellingen en/of de vooropgestelde beoordelingscriteria. Op dit terrein is er zeker nog een weg te gaan.

Leerbegeleiding Leerlingen leren zelfstandig informatie opzoeken en verwerken: bijv. zoektechnieken komen aan bod.

Preventief

Curatief

Taal- en schrijffouten worden geremedieerd. De remediëring varieert in de verschillende vestigingsplaatsen. Door middel van een foutenanalyse bij schrijfvaardigheidsoefeningen worden de meest voorkomende stijffouten klassikaal besproken met de leerlingen.

In sommige vestigingen brengen leerlingen verbeteringen aan en herschrijven de opdracht. De remediëring is hier nog niet optimaal op maat van de leerling afgestemd.

Deskundigheidsbevordering De schoolleiding en de pedagogisch begeleiders hebben in drie jaar tijd een gelijkgerichte dynamiek op gang getrokken in de vakgroepen Nederlands van alle vestigingsplaatsen. Door een interne audit, door middel van spiegelgesprekken en na grondig overleg met elke betrokken lesgever werd een transparante werkwijze ontwikkeld die de school toelaat aan te tonen dat zij de eindtermen/leerplandoelstellingen realiseert.

Overleg

Vorming

De professionele samenwerking tussen de leraren is aanzienlijk verbeterd. De school heeft op basis van afstemming van expertise en met de hulp van de pedagogische begeleidingsdienst en de begeleiders van de scholengemeenschap een efficiënt traject gevolgd. De vakgroep heeft heel wat meer inzicht en diepgang. Er is regelmatig overleg met de vakgroep en geregeld ondersteuning door de pedagogische begeleiding.

3.3 Biologie in aso derde graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – februari 2004 - Leerplan biologie – IIIde graad)

Voldoet

De school heeft aangetoond dat de tekorten in het aanbod en in de evaluatiepraktijk voldoende zijn weggewerkt. De infrastructuur werd beter afgestemd op de vereisten van het leerplan. De leerbegeleiding is versterkt.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting in 2012 werd vastgesteld dat de leerplanrealisatie in een aantal vestigingen onvolledig was en niet altijd gebeurde op het door het leerplan verwachte beheersingsniveau. Dat was het geval voor de leerplandoelstellingen over planten en dieren, de voortplanting bij de mens, moderne erfelijkheid en evolutieleer. In grotere lesgroepen kwamen de vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen niet altijd voldoende aan bod.

Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de opvolgingsdoorlichting bleek dat de tekorten voldoende zijn weggewerkt. De leerlingen krijgen vrijwel alle leerplandoelstellingen aangeboden op het verwachte beheersingsniveau. De aandacht voor het ontwikkelen van onderzoeksvaardigheden is toegenomen en de leraren leveren inspanningen om ook in grote lesgroepen alle leerlingen actief te laten deelnemen aan praktische opdrachten.

Uitrusting In 2012 volstond de uitrusting in sommige vestigingsplaatsen niet om de doelstellingen over onderzoekend leren te kunnen realiseren. De mogelijkheden voor ICT-integratie waren beperkt.

ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

De school heeft geïnvesteerd in leermiddelen en in de herinrichting van sommige lokalen, zodat alle leerlingen meer kunnen betrokken worden bij het uitvoeren van experimenten. Er is in alle vestigingen voldoende aandacht voor het uitvoeren van leerlingexperimenten.

Evaluatiepraktijk Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat in een aantal vestigingsplaatsen de leerlingevaluatie onvoldoende was afgestemd op de leerplandoelstellingen. De verschillen tussen de vestigingen waren groot voor zowel de leerplangerichtheid van de evaluatie als de gehanteerde evaluatiecriteria. De evaluatiecriteria misten in het algemeen transparantie.

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Tijdens de opvolgingsdoorlichting bleek dat er nog kwaliteitsverschillen zijn, maar dat in alle vestigingen de leerlingevaluatie voldoende is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Door het wegwerken van de hiaten in het aanbod, is de evaluatie evenwichtiger gespreid over alle leerinhouden. De evaluatiecriteria zijn duidelijk voor leerlingen en ouders. Zowel product- als procesevaluatie worden in de evaluatie opgenomen. De weging van de onderdelen die tot het eindresultaat leiden, verschilt per vestigingsplaats.

Leerbegeleiding Tijdens de doorlichting bood het cursusmateriaal van de leerlingen niet altijd de noodzakelijke structuur en visuele ondersteuning. Het omvatte soms foutieve begrippen. Ook waren de remediëringsopties voor de leerlingen beperkt door een meestal lage toetsfrequentie en weinig feedbackmomenten.

Preventief
Curatief

Tijdens de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de vakgroep meer zorg besteedt aan het studiemateriaal van de leerlingen. Er zijn cursussen aangemaakt met aandacht voor structuur, beeldmateriaal, actualiteit en correct vakjargon. Ze sluiten aan bij de leerplandoelstellingen en zijn in het bijzonder ondersteunend voor leerlingen met een leerstoornis. Door de invoering van tussentijdse toets- en feedbackmomenten kunnen de leerlingen rekenen op een meer efficiënt remediëringstraject. De leraren communiceren hun verwachtingen aan de leerlingen en maken duidelijke afspraken.

Deskundigheidsbevordering De leraren hebben de verbeterpunten doelgericht aangepakt, op basis van grondige leerplanstudie. Zowel de schoolleiding als de pedagogische begeleidingsdienst in samenwerking met de begeleiders van de scholengemeenschap, hebben hen bij dit proces daadkrachtig en doeltreffend ondersteund.

Beginsituatieanalyse
Overleg
Vorming

3.4 Fysica in aso derde graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – februari 2005 - Leerplan fysica – IIIde graad)

Voldoet

De school heeft aangetoond dat de tekorten in het aanbod en in de evaluatiepraktijk voldoende zijn weggewerkt. De infrastructuur werd beter afgestemd op de vereisten van het leerplan. De leerbegeleiding is versterkt.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting in 2012 werd vastgesteld dat de leerplanrealisatie in een aantal vestigingen onvolledig was en niet altijd gebeurde op het door het leerplan verwachte beheersingsniveau. Dat was het geval voor de leerplandoelstellingen over cirkelvormige beweging, trillingen en golven, elektriciteit, magnetisme, elektromagnetisme en optica. Er was in een aantal vestigingsplaatsen te weinig aandacht voor de kwantitatieve aspecten van het vak. In grotere lesgroepen kwamen de vaardigheidsgerichte leerplandoelstellingen te weinig aan bod.

Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de opvolgingsdoorlichting bleek dat de tekorten voldoende zijn weggewerkt. De leerlingen krijgen vrijwel alle leerplandoelstellingen aangeboden op het verwachte beheersingsniveau. Kwantitatieve aspecten, zoals het leren werken met formules krijgen meer aandacht. De leraren leveren inspanningen om ook in grote lesgroepen alle leerlingen actief te laten deelnemen aan praktische opdrachten. Daardoor bieden ze ook de doelstellingen over onderzoekend leren voldoende aan.

Uitrusting
*ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen*

In 2012 voldeed in sommige vestigingen de uitrusting niet aan de minimale materiële vereisten van de leerplannen. Er konden te weinig demonstratie- en leerlingenproeven uitgevoerd worden. Ook de mogelijkheden om ICT te integreren in de lessen waren beperkt.

De school heeft geïnvesteerd in leermiddelen en in de herinrichting van sommige lokalen, zodat voldoende demonstratie- en leerlingenproeven kunnen georganiseerd worden. De leraren zetten de uitrusting doelmatig in. De ICT-integratie in de lessen is toegenomen.

Evaluatiepraktijk
*Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie*

Tijdens de doorlichting werd vastgesteld dat in een aantal vestigingsplaatsen de leerlingenevaluatie onvoldoende was afgestemd op de leerplandoelstellingen. Door de hiaten in de leerplanrealisatie was de evaluatie onvolledig. Ook vaardigheden kwamen er te weinig in aan bod. De evaluatiecriteria misten transparantie.

Tijdens de opvolgingsdoorlichting bleek dat er nog kwaliteitsverschillen zijn, maar dat in alle vestigingen de leerlingenevaluatie voldoende is afgestemd op de leerplandoelstellingen. Door het wegwerken van de hiaten in het aanbod, is de evaluatie evenwichtiger gespreid over alle leerinhouden. De vraagstelling is gericht op kennis, inzicht en vaardigheden. De evaluatiecriteria zijn duidelijk voor leerlingen en ouders. Zowel product- als procesevaluatie worden in de evaluatie opgenomen. De weging van de onderdelen die tot het eindresultaat leiden, verschilt per vestigingsplaats.

Leerbegeleiding
*Preventief
Curatief*

Tijdens de doorlichting bleek dat het studiemateriaal van de leerlingen te weinig ondersteunend was. De leerlingen stelden zelf hun cursusmateriaal samen, maar dat werd onvoldoende grondig gecontroleerd, waardoor het geregeld onjuiste informatie bevatte of onvolledig was. Daardoor konden sommige leerlingen voor de voorbereiding op de toetsen niet terugvallen op valide studiebronnen.

Tijdens de opvolgingsdoorlichting blijkt dat de vakgroep meer zorg besteedt aan het studiemateriaal van de leerlingen. Er zijn cursussen aangemaakt met aandacht voor structuur, beeldmateriaal, actualiteit en correct vakjargon. Ze sluiten aan bij de leerplandoelstellingen en zijn in het bijzonder ondersteunend voor leerlingen met een leerstoornis. Door de invoering van tussentijdse toets- en feedbackmomenten kunnen de leerlingen rekenen op een meer efficiënt remediëringstraject. De leraren communiceren hun verwachtingen aan de leerlingen en maken duidelijke afspraken.

Deskundigheidsbevordering
*Vorming
Beginsituatieanalyse
Overleg*

De leraren hebben de verbeterpunten doelgericht aangepakt, op basis van grondige leerplanstudie. Zowel de schoolleiding als de pedagogische begeleidingsdienst in samenwerking met de begeleiders van de scholengemeenschap, hebben hen bij dit proces daadkrachtig en doeltreffend ondersteund.

3.5 Wiskunde in aso derde graad Rudolf Steinerpedagogie (leerplan Federatie van Rudolf Steinerscholen in Vlaanderen vzw – Leerplan Wiskunde – IIIde graad)

Voldoet

De tekorten in de leerplanrealisatie werden in voldoende mate weggewerkt. Het onderwijsaanbod is gericht op het leerplan en de evaluatie is voldoende afgestemd op de leerplandoelen.

Onderwijsaanbod Tijdens de doorlichting in 2012 was het aanbod in sommige vestigingsplaatsen onvolledig. Zo boden niet alle leraren de leerplandoelen over goniometrische, exponentiële en logaritmische functies aan. Niet alle leerlingen oefenden in statistiek en ICT kwam soms weinig of niet aan bod. Sommige leraren spendeerden dan weer heel wat lestijd aan onderwerpen die het leerplan ruim overschreden.

Volledigheid
Evenwicht
Beheersingsniveau
Samenhang

Tijdens de opvolgingsdoorlichting bleken de tekorten efficiënt te zijn weggewerkt. Door een diepgaande leerplanstudie slagen de leraren erin alle leerplandoelstellingen met het vereiste beheersingsniveau te behandelen. Zij spreiden de diverse onderdelen van het leerplan evenwichtig over het jaar en de graad.

Nog steeds bieden de leraren in een aantal vestigingsplaatsen onderwerpen aan, die de verwachtingen van het leerplan overstijgen. Dit brengt echter nooit de realisatie van de verplichte doelen in het gedrang. Vooral in de vestigingsplaatsen waar men ervoor kiest te differentiëren via parallelle lesgroepen bewaakt men nog te weinig het evenwicht in het aanbod.

De wijze waarop in sommige vestigingsplaatsen de leraren de vaardigheidsdoelen (ET 1 tot ET 6) in de lessen intergreren, is een voorbeeld van goede praktijk. De vakgroep werkt via regelmatig overleg en via spiegelgesprekken aan een gelijkgerichte aanpak.

Uitrusting In 2012 kwam ICT niet aan bod zoals ET 7 voorschijft.

ICT
Inzet uitrusting
Leermiddelen

Op dit ogenblik maken de leerlingen van alle vestigingsplaatsen op een doeltreffende wijze gebruik van de aanwezige digitale hulpmiddelen. Er zijn nog wel heel wat verschillen tussen de vestigingen onderling. In elke vestiging zijn er echter voorbeelden van goede praktijk. Zowel bij het aanbod als tijdens de evaluatie benutten de leraren de mogelijkheden van ICT.

Evaluatiepraktijk Tijdens de doorlichting in 2012 gebruikten niet alle leraren het leerplan als kader voor de evaluatie. Er bestonden heel wat verschillen tussen de vestigingsplaatsen en evaluatiecriteria ontbraken.

Evenwicht
Volledigheid
Beheersingsniveau
Transparantie

Tijdens de opvolging bleken de verschillen tussen de vestigingsplaatsen nog steeds te bestaan maar ze zijn wel kleiner geworden. De evaluatiepraktijk convergeert geleidelijk. In alle gevallen is de evaluatie echter voldoende leerplangericht. Ook hier zijn er heel wat voorbeelden van goede praktijk. Sommige vestigingsplaatsen met parallelle lesgroepen evalueren nog wel leerstof, die niet in het leerplan is vermeld. Het aandeel hiervan in de totale evaluatie is onduidelijk.

Alle leraren evalueren op een transparante wijze de leerplandoelen. Zij gebruiken een verbeter sleutel en hanteren duidelijke evaluatiecriteria. De vakgroep maakt een onderscheid tussen product- en procesevaluatie en kent aan beide delen een gewicht toe.

Deskundigheidsbevordering De leraren pakten op een zeer zorgvuldige en gestructureerde wijze de verbeterpunten aan. De vakgroep liet zich begeleiden door de pedagogische begeleidingsdienst en de begeleiders van de scholengemeenschap en besteedde de nodige aandacht aan leerplanstudie.

Overleg
Vorming

Het beleid stimuleert de gelijkgerichte aanpak en biedt ruimte voor reflectie.

4 ADVIES EN REGELING VOOR VERVOLG

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning van tekort(en) zoals vermeld in punt 2 van dit verslag:

GUNSTIG

- voor de **erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen'** voor alle structuuronderdelen van het voltijds secundair onderwijs.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname namens het bestuur
Henk FORIERS de inspecteur-verslaggever	Paul BUYCK de directeur
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school	